

129/2000

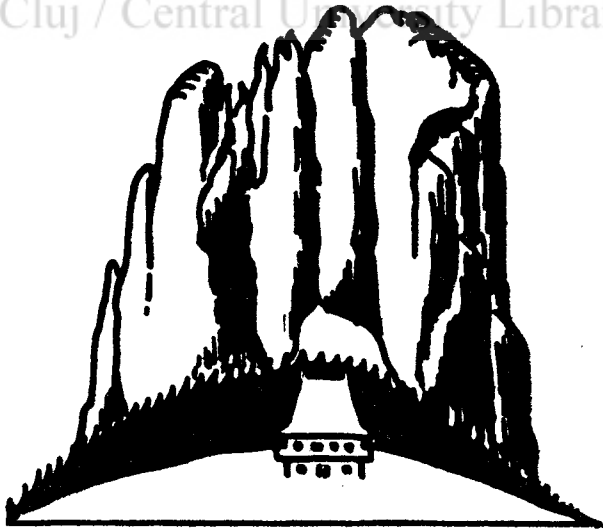
ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát Egyesület hivatalos értesítője.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Felelős kiadó és felelős szerkesztő: Dr. BALOGH ERNŐ

Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET

XXXIX. ÉVFOLYAM

1942. 2. SZ. (844)

Erdély

TARTALOM

Címképet Vámszer Imre iparművész rajzolta. — *Török Zoltán*: Néhány szó a Kis-Békás szorosról és a Gyilkostóról. — *Hírek*: A Turista Szövetség januári tanácsülése. A Turista Szövetség februári tanácsülése. — A sportszövetségek működési szabályrendelete. — Megnyílik a kolozsvári OMIH diákszálló. — Elkészült Kolozsvár idegenforgalmi prospektusa. — Országos fotokiállítás Nagyváradon. — A helynevek fontossága (Bányai János). — Az EKE népviseleti táncestélye. — *Képek*: A Kis-Békás szoros kapuja. — A Kis-Békás szorosának a kapu és az első tágulat közé eső részlete a vizeséssel. — A Kis-Békás szorosának középszakasza lefelé. — A Kis-Békás utolsó katlanja. — A haldokló Gyilkostó. — (Török Zoltán felvételei.) — A Gyilkostó pusztulása.

Az »Erdély« előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekkszámán és a központi irodában Kolozsvár, Mátyás király-u. 6. sz. — Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig, d. u. 5—8-ig.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei.

Központ: Kolozsvár, Mátyás király-utca 3. szám.

Besztercei osztály: Beke Ödön, Beszterce, Radnai kapu u. 1/a.

Csíkszéki osztály: Székely Géza, Csíkszereda, OMIH.

Dési »Cibles« osztály: Knizsek Károly, Dés. Villasművek.

Gyergyói osztály: Dr. Kurucz Sándor, Gyergyószentmiklós, Főposta.

Háromszéki osztály: Dr. László Ferenc, Sepsiszentgyörgy.

Maroszéki osztály: Dr. Egey Jenő, Marosvásárhely, Gecse Dániel-utca 43. sz.

Nagybányai »Gutin« osztály: Schuller Ödön, Nagybánya, Horthy Miklós-út 22.

Révi »Zichy« osztály: Borcsa István, Rév. Községháza.

Udvarhelyi osztály: Voszka István, Székelyudvarhely.

Zilahi »Meszes« osztály: Bikfalvy József, Zilah. Mezőgazdasági Bank.

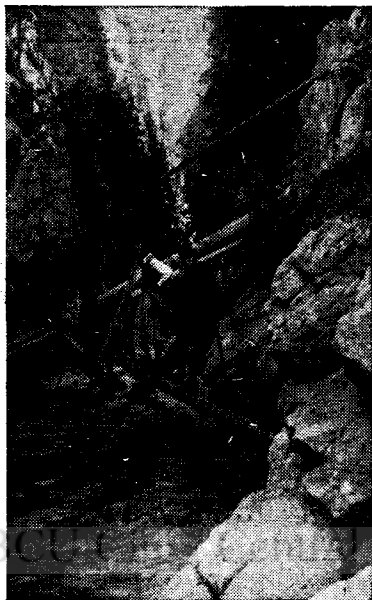
ERDÉLY

Néhány szó a Kis Békásszorosról és a Gyilkostórol.

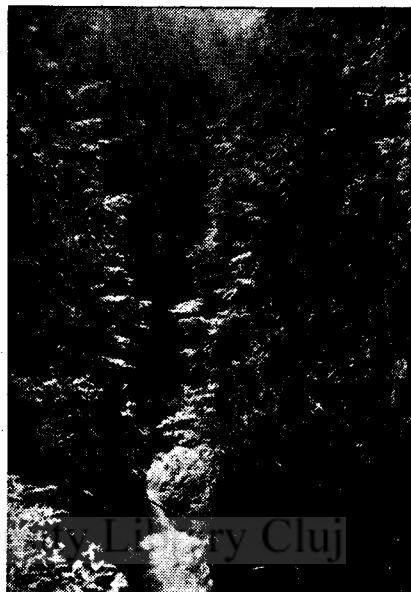
A „Turisták Lapja“ mult évi novemberi számában Hefty Gyulának, míg az ez idei januári számban Czekelius Günthernek cikkei vetették fel a Kis Békásszoros turisztikai problémáit. Mindkettejük színes és eleven leírása az ismeretlen szépségek feltárását sürgeti és fedezi fel újra a nagyközönség számára. Európa leghíresebb Klammjait is felülmúló szépségeiről „Magam sem hallottam sohasem említeni. Csak az erdélyi turisták legelszántabb gárdája ismerte és járta be, de tudtommal eddig egyikük sem ismertette az irodalomban.“ Heftynek emez idézett sorai készítették engem is, hogy tollat ragadjak és beszámoljak egy 1897-ből származó leírásról és ismertetésről, amelyik az EKE folyóiratában az „Erdély“-ben jelent meg nem kevesebb, mint 45 esztendővel ezelőtt. Mielőtt ebből a cikkből leközölném szóról-szóra hű idézetben a legérdekesebb részt, legyen szabad emlékeimet felújítani, amelyek a Kis Békásszoros meg a Gyilkostó vidékének turisztikai problémáihoz kapcsolódnak szorosan. A Gyilkostó keletkezésének 100 éves évfordulója alkalmából a Hefty cikkében említett legjobb ismerői a Székelyföldnek Bányai János és Vámszer Géza társaságában egy 16 tagú természetkutató csoport, az EKE égisze alatt járta be ezt a vidéket és kutatta fel az összes problémákat. Dr. Tavasz Sándor, az EKE akkori elnöke, dr. Balogh Ernő mai elnök, Nyárády E. Gyula neveit említem még meg a csoportból. Mondom, 16 természetvizsgáló-szakember csoportjával jártam végig a Gyilkostó, Nagy- és Kis Békásszorosok vidékét és kerestük azokat a lehetőségeket, amelyek a fellendülő turistaság számára és székely népünk anyagi gyarapodása javára, megfelelően feltárja és megközelíthetővé teheti ezt a szépségben csodásan gazdag vidéket, nemzeti büszkeségünket. A részletes megbeszélések kapcsán két sürgősen megoldandó alapproblémát jelöltünk ki: 1. a Kis Békásszoros feltárása; 2. a Gyilkostó feltöltődési folyamatának meglassítása és így a tó életének megnyújtása. Amíg az első csak fontos, a második már életbevágó szükséglet.

1. A Kis Békásszorosának telepfelöli bejáratát reggel korán közelítettük meg. Ragyogó augusztusi napot kaptunk. Mihelyt a nap felszip-

pantotta a reggeli ködöt, már a Kis-Békás szurdokának bejáratánál tanakodtunk azon, hogy miképpen járhatnók be minden részét. A mészsziklák irdatlan tömegébe nyilalló kapun suhan be a Kis-Békás vize, de a kaput már eltorlaszolja az odasodort és megakadt fenyőtörzsek. Ime a Kis Békásszoros kapuja. De a kapu után sem jutunk előszobába vagy tágulatba. Keskeny folyosó az, amiben csak sziklafal és rohanó víz van. Rövid tanácskozás után három vállalkozó fiatal: *Jodál Gábor*, ifj. *Xántus János* és *Haaz Ferenc* úszónadrágban, de természetesen hegymászó

A Kis-Békásszoros kapuja.

A Kis-Békás szorosának a kapu és az első tágulat közé eső részlete a vízeséssel.

bakanccsal védett lábakkal, átbujtak a kapuzáró fenyőgerendák között és nekivágtak a sziklafolyosónak. A társaság többi tagja a Hefty által is választott irányban a balkézfelőli horpadáson át indult el és hamarosan leereszkedünk az első tágulatba. A rohanó patak zúgói között a sziklákön haladva próbálunk a sziklafolyosó torkán fölfelé haladni, hogy expedíciónk fiatal tagjait fogadjuk. Sok és keserves mászás után sikerült annyira behatolnom, hogy a sziklafolyosó erdős oldalai között azt a 3 m. magas vízesést is lefényképezhettem, amelyik a két vállalkozó szellemű társunkat alaposan megpróbálta.

Hosszú várakozás után — egy óra múlva — hangos hajrával fogadtuk az egyedül átjutó Jodál Károlyt. Beszámolt a sziklafolyosó minden csudás szépségéről, a torlaszokkal, és különösen az utolsó vízeséssel folytatott nehéz küzdelméről, ami megmagyarázta kései érkezését. Becslésem szerint ez a sziklafolyosószerű szűkület a kaputól az első tágulat torkáig lehet olyan 600—800 m. hosszú szakasza a szorosnak. Egyes helyeken 4—5 m.-nyire összeszűkülnek a sziklafalak, másutt zúgók és vízesések teszik járhatatlanná annyira, hogy úszva kellett előrehaladni. Ez

volt a jelentés lényege, amiből elhagytam a fatorlaszokon való áthatolás viszonylag könnyebb részét. A nehézségek nagyságát az is jellemzi, hogy a három fiatal közül csupán Jodál Károlynak sikerült a végighatolás, a másik kettő a 3 m.-es vízeséstől visszafordult. A tágulat utáni szakaszon tovább igyekeztünk valamennyien. A patak vizébe görgetett kövekből készített ösvényen kőről-kőre lépve vonult lefelé a patak mentén az egész társaság.

A Kis-Békás szorosának középszakaszán lefelé.

A Kis-Békás utolsó barlangja. A magas vízesés zsinorjánál nyílik a „Pokol torkához” vezető utolsó sziklaszűkület, hogy bele szakadjon a Nagy-Békásba.

A szó cserben hagyja az embert s a toll megáll. Tessék csak a mellékelt képek kis méreteit az eredeti nagyságra felnagyítani képzeletben s az ég kékjét, a fenyők haragos, mély zöldjét, a mészkő sziklák kékes árnyékú, vakítófehér sziklafalait átszínezni, akkor talán fogalmat alkothatnak a Kis Békás-szoros ezer szépségéről. Ujabb 600 m.-es szakasz illetén végigjárása után, miközben egy szűkületet oldalúton megkerültünk, egy újabb tágulatba, talán inkább üstbe, pillantottunk, amelybe egy 40 m. magas vízsúgár szivárványt szóró vízesése surran be.

Ahol a vízesés lesurran a sziklákon és szivárványozó pórákra törik, fordul hirtelen a szoros és szűkül újra egészen vad sziklafolyósóvá. Későre jár az idő, a társaság eléggé elfáradt, csupán Jaklovszky túratársunk vállalkozik a sziklafolyósó végigúszására. A többiek kikapaszzkodnak egy oldalcsapáson és tévelygések meg útkeresgélés után körülbelül ugyanazon a részen ereszkedünk le a Nagy Békásszoros „Pokol torká”-ba, amely utat Hefty is használt s ahonnan ő is gyönyörködött a

köüstökben és vízkatlanokban, amelyek szépségei talán felülmulják az Alpok híres Klammjainak a szépségét is.

Sokat tanácskoztunk rajta, hogy miképpen lehetne megközelíthetővé tenni ezt a tájképileg felülmulhatatlan szépségű részét a Gyilkostó vidékének. A román megszállás kisebbségi sorsát hordozva, még az irodalmi közlésig sem jutottunk el, annyira kilátástalannak látszott az egész kísérletezés, hisz a feladat igen költségesnek ígérkezett. Dr. Balogh Ernő útmutatása mellett bukkantam egy 1897-ből származó leírásra és irodalmi adatra, amikor irigylésreméltó módon az egész Kis-Békásszorosát végigjárhatta az ember kényelmesen egy facsuszató csatornán. De ne rontsuk el a hatást, szószerint közlöm *Gencsey Zoltán* cikkének a második felét, amely megjelent az „Erdély” 1897. évi decemberi (11—12.) számának 157—159. oldalain. Sajnos az ehhez a cikkhez mellékelt kép kliséjét nem kaptam meg, hogy itt is reprodukáljam.

„Szakértő mérnökök jöttek oda, egy része lehetetlennek mondta csatornáknak a patak feletti elvezetését, másik része milliókról beszélt. Ma a Kis-Békás vize felett, kettőtől harminc méter magasságban s negyvenkét kilométer hosszúságban, a gyorsvontánál nagyobb sebességgel szállít az alig egy méter széles s ugyanilyen mélységű csatorna, naponként négyszáz fuvar erejének megfelelő mennyiségű deszkát Oláhországba, Gura Békásig.

Ma a Kis-Békás vize felett meredő sziklák kápráztató színjátéka nem csak a szárnyasok gyönyörűsége, ma, mondhatni minden veszély nélkül mehet az ember a csatornán, vagy oldalánál a deszkákon, melyek a felügyelők részére vannak odafektetve és bámulhatja a sziklák közé ékelt azokhoz kötött csatornán, az éggel dacoló sziklák nagyságában a természetet, s lefelé tekintve 30 méter magasból, az emberi erő hatalmát.

A csatornáról a mélységbe tekintve, mintha a vízzúgásban fenyegetést lehetne hallani, mintha az dühében verné hullámfejét a sziklakövekhez, hogy miért háborgatják az emberek őt sziklasírvában, hiszen abból úgy is fel-támad.

Egy bátor olasz, — Giacomuzzi Titának hívják — ki ma különben tetőtől-talpig magyar ember s kinek szívességéből legutóbb is egy tizennégy tagból álló társaság élvezte e vidék szépségeit, építette e csatornát.

Életveszéllyel, néhol falábakon, máshol úszva, kötelek segítségével, éhezve napokig, bátorságban vele versenyző székely társával a Kis-Békás völgyét megmászta, tervet készített s 80.000 frt. költséggel két év alatt felépült a bámulatra méltó csatorna.

A sziklahasadékban mintegy három kilométerre a teleptől, van egy vízesés. A jobboldali sziklaról hull alá a víz, mindenütt odasímulva a sziklához. Hatvan-hetven méternyi esés után megtörik s e helyen egy szabályos köralakú, egy méter mélységű medencét vájt magának, honnan a húsz méter mélységben szaladó patakba omlik. A csatornától egy lélekvesztő karfával ellátott hídon egész a törésig lehet jutni.

Európát bejárt turisták a múlt év folyamán itt is megfordultak s úgy nyilatkozott egyik közülük, hogy szebbet útjában nem látott.

A keskeny sziklahasadék egy kanyarulatát elhagyva, váratlanul tűnik szembe a vízesés mintegy 40—50 lépésnyi távolságból s felső részén a nap sugarait megtörve s ezer színbe játszva, olyan édes simulással csúszik alá, úgy ragaszkodik a sziklához, mintha érezné, hogy rövid ideig tart már ölelkezése sziklaanyjával, mintha érezné, hogy meg kell válnia tőle, mert az a zúgás alant az ő végét, az ő halálát jelenti.

Kevesen tudják, mennyi szép van itten, kevesen járnak erre, pedig aki csak egyszer látta e tájat, nem feledi el soha.

Kalap levéve sokáig néztem a vízesést s mikor el kellett válnom tőle, olyan szomorú gondolat fogott el, mintha végbúcsút vennénk.

Elgondoltam, hogy tíz év múlva, az erdők kihasználása után, lebontják a csatornát s a vidék szépségeinek e koronája messze időnkig, talán örökre elzáródik az emberek szemei előtt.

E sziklavölgyek csodás szépsége újra megközelíthetetlen lesz az embereknek, újra csak sejtelem lesz, ami volt azelőtt...

Ime a cikk szomorú jóslata tényleg beteljesült. Mi, erdélyiek azonban számontartjuk a multat, nem feledkezünk meg még sokkal szerényebb szépségeinkről sem. Természetes azonban, hogy azoktól, akik Erdélyt csak most kezdik megismerni, nem is lehet rossz néven venni, ha a régi írásokban közöltekről nincs tudomásuk, s így nem lehetetlen az sem, hogy később is akadnak rá olyan szépségeinkre, melyek szintén nem újak előttünk.

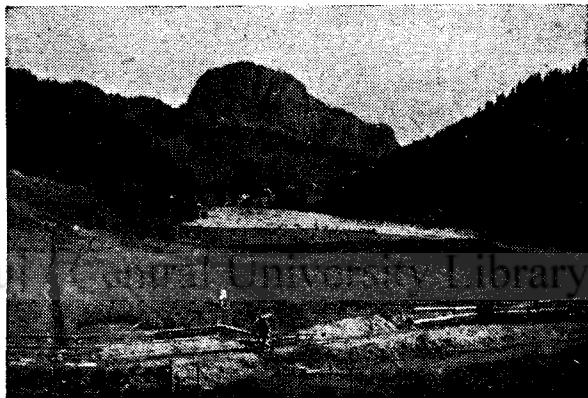
Tagadhatatlan, hogy itt tenni kellene valamit. De hiszen ennek a fenséges sziklaszorosnak a turisták számára való járhatóvá tétele olyan fogas kérdés, melynek tökéletes megoldására — sajnos — egyelőre gondolni se lehet.

2. *A Gyilkostó élettartamának megnyújtása.* A második probléma a Kis-Békás-szorosénál is fontosabb, mert a szoros feltárása és megközelíthetővé tétele ma, a visszatérés második évében, felszínen tartott kérdés, megoldása csupán szervezés és pénzkérdés, de nem életkérdés. Addig a Gyilkostó élettartamának megnyújtása halasztást nem tűrő, tehát még fogasabb kérdés, amelynek a tudatbáhozása is nehezebb feladat. A közönség csodálkozva kérdi, hát a Gyilkostó haldokló, halálos beteg, hogy konsiliumot kell tartanunk felette? A válasz rövid és határozott, minden szakember előtt világos, hogy igenis halálosan beteg a Gyilkostó mai állapotában, s ha nem segítünk idejében rajta, a betegség annyira elhatalmasodik, hogy unokáink már csak a tó sírját kereshetik fel, átkot szórva reánk, bűnös elődökre.

Több, mint harminc évvel ezelőtt 1908-ban jártam először végig a Gyilkostó és Békásszoros vidékét. A műút építését csak akkor kezdték meg. Gyergyószentmiklóstól a Pongráctető aljáig jutottak el az útépitők. A tó vidéke őserdőrengeteg volt, ahonnan csak módjával és nehezen folyt a fakitermelés, nem fajult még el rablógazdálkodó általános írtássá. A tó keskenyebbik végében, ahol a Hagymás-patakot átívelő hídon megy át a műút, még a tó vize csillogott a mocsári növényzet között. Harminc évvel később, 1938-ban, a fentemlített kutató csoporttal jártam be a Gyilkostó vidékét. Mint igazi természetbarátoknak összeszorult a szívünk, látva és felmérve azt a pusztítást, amit a fejsze és a fűrész végzett a tó vidékén. A tó születésének 100 éves fordulóján megdöbbenve láttuk, hogy az erdők letarolása folytán, rövid harminc év alatt, a tó keskenyebbik végétől, a Hagymás-patak régi torkától számítva, már egyharmadát feltöltötte annyira, hogy ott, ahol 1908-ban még síma víztükör volt, amiből csak az elöntött völgy fenyőtörzsei meredtek az égnek, ma már kaszáló van. A letarolt környék minden vízmosása, minden patakja, a védőerdők hiányában, óriási tömegű sziklatörmeléket hord le a csupasz sziklákról. Hordalékuk gyors ütemben tölti fel a tavat, amit aztán a hinár és a lápi növényzet gyors elnyomulása szabályszerűen betetöz. 1838—1908-ig eltelt 70 esztendő alatt, tehát a

születéstől kezdve eltelt 7 évtized „profit“ ember és „kultúra“-mentes ideje folyamán, amíg az erdők fa- és mohapaplanja takarta a völgyeket és hegyoldalakat, a tó feltöltése és a parti tőzegesedés alig észrevehető lassú folyamatban kisebbítette a tó kiterjedését. A tó életét még hosszú századokra biztosította volna az erdők észszerű kitermelése mellett a tó körüli véderdők fenntartása.

Sajnos, ez már rég túlhaladott álláspont. A profitéhség meg a rövidlátás letarolta a véderdőket és nem gondolt az újraültetésre sem. Minden szakadó zápor vagy országos eső duzzasztotta patakok vize sok száz tonna sziklatörmelékkel zúdít be, nemcsak a patak sodrával, hanem minden kis vízmosásos barázdán is. Ha így marad minden, 30–50 év múlva már csak az emléke marad meg a tónak. Ezért mondjuk, hogy beteg, halálosan beteg a tavunk, mert még egy emberöltőt sem húz ki, pedig 70 évig majdnem változatlan fiatalságban élhetett a természetes erdős környezetében. Az utolsó harminc év alatt, mióta megfosztották az erdők mohapárnás, víznyelő és szabályozó védelmétől, rohamosan öregedett meg, lett halálosan beteg.

A haldokló Gyikostó.

A lekaszált rendek helyén még 30 évvel ezelőt nyílt tó volt.

Ott a tónál és benn Gyergyószentmiklóson is felhívtuk a figyelmét az érdekelt tulajdonosoknak és vezetőknek a fenyegető veszedelemre, amin ma még lehet segíteni, megfelelő intézkedésekkel, de holnap már késő lesz.

Az orvoslás csakis gyökeres lehet, mert tüneti kezeléssel semmit sem érünk. A tóba futó vizek mentét, tehát a tó vízgyűjtő területét újra kell erdősíteni. Addig is, amíg az erdők felcseperednek, a rendszeresen kinyomozott hordalékotó patakok és vízmosások mentén hordalékfogó keresztgátakat kell készíteni, hogy csak a hordalékmentes, szűrt vizet engedjék a tóba.

Az eltőzegesedés meggátlására, további előnyomulásában való megakasztása céljából a tavat tisztítani a hínártól és az úszó fatörzsektől. Mind a három fázisa ezen orvosi munkának lényeges és halaszthatatlan. Ugyanakkor nemcsak a tó életét nyújtja meg tetemesen, hanem az egész

környezetét vonzóbbá és kellemesebbé fogja tenni gondozott erdő takarójával.

Még volna egy intézkedés, amivel meg is lehetne fiatalítani a tavat, ha a sziklagátra, amelyik eltorlaszolta annakidején a Békás-patak völgyét és a tavat felduzzasztotta, egy turbinatelep gátjával magasabb szintre emelnék úgy, hogy a tó felszínét duzzassza a régi szint fölé. De ez a tószintemelés is csak ideiglenes megoldás és tüneti kezelés marad, ha a véderdők újratelepítése, a hordalékfogó gátak és a tó hinármentesítése elmaradna. A természetbarátok szemében — ezen a véleményen volt akkor az egész 16 tagú társaságunk minden tagja — ez a mesterséges, „kultur“-fiatalítás megfosztaná természetes bájától és varázsától a tavat.

Kis társaságunk, úgy a tótulajdonos Gyergyószentmiklós város, mint a tó vízgyűjtő területének tulajdonosát, a szentmiklósi közbirtokosság jelenlévő vezetőit, mint elsősorban érdekelteket felvilágosítottuk a tó helyzetéről s mindezeket az orvoslási, meg fiatalítási lehetőségeket megbeszéltük velük. Mint szakembereknek a véleményét meg is hallgatták s az első felbuzdulásban, magánkezdeményezés mellett, az úszó fatörzsektől megtisztították a tavat, de már az erdősítés, véderdővé nyilvánítás, gátkötések és hinárkotrás alapvető munkájából semmi sem lett, mert pénz és munka, szervezés és szakértő vezetés hiányzott. A természettudományi műveltséggel hiányosan felszerelt jogász vezetőktől és a laikus közönségtől nehéz elvárni, hogy a geológus és biológus szemével vizsgálja a dolgot. Harminctól ötven évig még elhaldoklik a tavunk? Oh, hisz akkor még van idő! Minek öljük a pénzt és a munkát ilyen költséges és csak az utódainknak jövedelmező dologba? A Cohárd-patak jobb oldala volt 1938-ban az egyedüli völgy, ahol az erdők szűzi érintetlenségben keretezték be még a tavat. Ez a tóbeszögellés nem is tőzegesedett el 100 év alatt sokat, pedig ezt a részt ma sem tisztítják a farönköktől és a hinártól, de ott volt a szűzi, vastag mohapárnás védőerdő, amelyik meggátolta a rohanó vizek lefutását és a hordalék bezúdulását s így a feltöltődést. Ha nincs feltöltődés, az eltőzegesedés igen lassú folyamat. Ezt is felhoztuk mint szemléltető bizonyosságát az egyedüli helyes orvoslásnak: a védőerdők telepítését, ami a hordaléknak képződését és a tóba jutását megakadályozza. Egy év múlva, 1939-ben a közbirtokosságnak úgy látszik pénzre volt szüksége és a Kis Cohárd-völgy addig érintetlen szűzi erdejébe is bevonul a munkások hadserege és a felszabadulás évére az utolsó védőerdő is a fejsze és a fűrész áldozataként deszka és rigli alakjában ment a regát felé vonatrakományonkint. Pedig részünkről, szakemberek részéről a féltő aggodalom és a felvilágosító mementőzés nem hiányzott. Jelenlegi elnökünk, dr. Balogh Ernő 1932-ben a „Székelység“ 7—8. számában, 1938-ban a „Pásztortűz“ 1. számában, majd a legilletékesebb helyen Gyergyószentmiklóson, az E. M. E. 1939. évi vándorgyűlésén a tulajdonosok jelenlétében vetített-képes, eleven előadásban mutatott rá a veszedelemre. Az előadás nyomtatásban is megjelent a vándorgyűlés emlékkönyvében „A Gyilkostó sorsa“ címen. Már maga a cím is mementő. Ugyanakkor, amikor a közbirtokosság vezetői ünnepi hangulatban hallgatták dr. Balogh Ernő szemléletes és mementós előadását, fönn a Kis Cohárd völgyében csattogott a fejsze és sívított a fűrész; hogy a Gyilkostó haldoklását és kimulását meggyorsítsa. Mindezt a hihetetlen hanyagságot, felületességet,

nemtörődömséget és az ünnepi hangulatban meghallgatott szakértői véleményeket és figyelmeztetéseket, mint „elméleteket“ gyakorlatilag semmibe vevő, haszontalan locsogásnak degradáló magatartást félig-meddig megérthetővé tette a román közigazgatásnak minden magyar érdeket kisémmizni igyekvő rosszindulata. Irjuk mindezt az idegen elnyomók számlájára! De boldog visszatérésünk ünnepnapjai óta már eltelt másfél év! Kinek a számlájára írjuk ezt a haszontalanul eltelt 18 hónapot, hogy még most sem történt semmi, ami a tó haldoklását megakasztaná, sőt visszafiatalíthatná?!!

A dr. Balogh Ernő mementós előadásának itt adom pontos idézetben a végső szakaszát és a befejezését az összehasonlító rajzokkal egyetemben, amelyek meggyőzőbben beszélnek, mint a szó vagy az írás.

„Ha a tónak legalább tíz évvel ezelőtti állapotáról (körvonala, mélysége, ennek elosztása stb.) pontos adataink lennének, s ezt összehasonlíthatnók a mostani állapottal, senki sem vonhatná kétségbe azt az aggasztó véget, mely felé a tó rohamosan közeledik. Már ezért is okvetlen szükséges, hogyha már eddig elmúasztottuk, pontos felvétellel a tónak legalább jelenlegi állapotát rögzítsük, hogy a tó további pusztulását szemmel lehessen tartani. Ez arra is irányító, hogy micsoda további intézkedések szükségesek.

Részletes helyszíni vizsgálattal szinte egészen pontosan megállapítható lenne a tó eredeti kiterjedése, alakja és hozzávetőleges eredeti legnagyobb mélysége is. Természetesen ezek azóta lényegesen változtak. A mellékelt három térkép vázlat közül az elsón a Gyilkostó eredeti alakját és nagyságát próbáltam rekonstruálni, nem részletes vizsgálattal, hanem csak a futólagos megfigyelés alapján. Biztos támpont idevonatkozólag pl. a Likáspatak völgyében levő pizstrángtelep, ahol a medencék ásásakor kiderült, hogy a törmelékfeltöltődés vastagsága itt még mindig legalább két és fél méter. A tó tehát ebben a völgyben a pizstrángtelepen túl még jóval felér. Ennek megfelelőleg a tó természetesen megfelelő messze, a többi patak völgyébe is felnyúlt, a tó szélessége is bizonyosan nagyobb volt, mert különösen a keleti lankásabb partot messzebb borította a víz, már azért is, mert azóta süllyedt is a víztükör a Békáspatak medrének mélyülése folytán. A másik rajz a Gyilkostónak az a képe, melyet az 1900-as kiadású 1:75.000-es térkép tüntet fel. A harmadik rajz pedig a Gyilkostónak jelenlegi kiterjedését mutatja hozzávetőleges pontossággal.

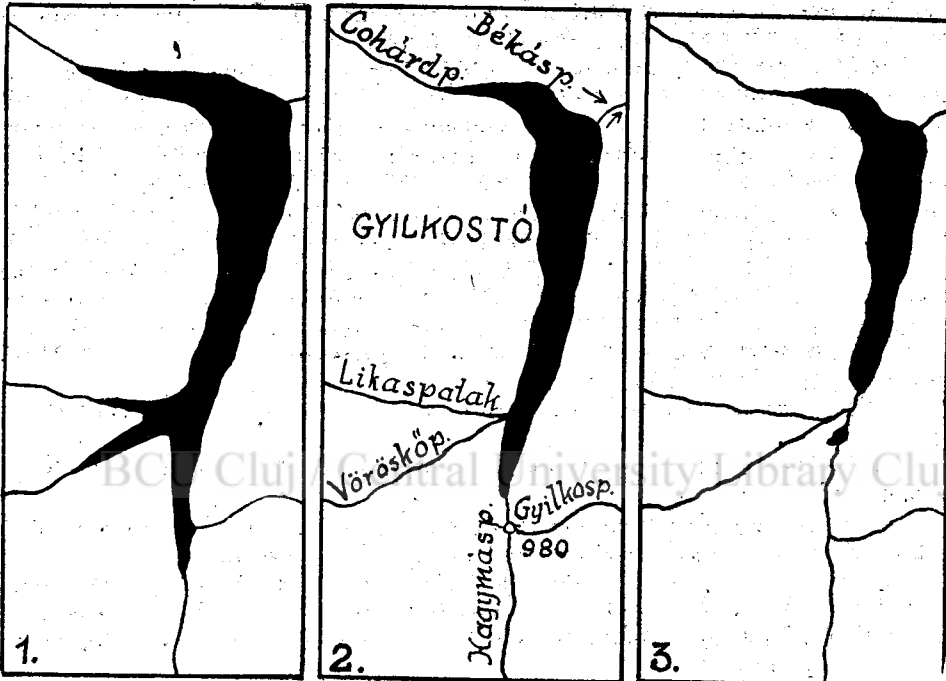
Ennek a három képnek összehasonlításához további magyarázat szinte felesleges is. Szemmel látható az a veszedelem, mely a Gyilkostót 100 év alatt eredeti nagyságának már körülbelül felére sorvasztotta le. Ebből a következtetés nyilvánvaló. Ha nem történik valami nagyon komoly intézkedés a tó megmentése érdekében, a Gyilkostó születésének következő századik évfordulóját legfeljebb csak mint hitvány pocsolya fogja megérni. Eltekintve attól, hogy tájaink egyik leggyönyörűbb ékessége vesz el, a Gyilkostóhoz igen jelentős anyagi érdekek is kapcsolódnak. Hogy fognak ekkor majd festeni a fényes paloták egy nagy posványos ingovány körül, és ugyan ki áll majd kötélnek, hogy ennek a kitünő szunyogtenyészedének partján átvarázssa a nyarat.

Ne takarékoskodjunk a gyógyításnál, mert a temetés sokkal többre fog kerülni.“

Nem bűnbakot keresek és nem a felelősséget akarom áthárítani, amikor a 18 havi tétlenséget hánytorgatom. A Gyilkostó villasorai és világfürdői idegenforgalma mutatja, hogy itt többről van szó, mint a gyergyószentmiklósi városi vagy közbirtokossági vagyon mentéséről,

mert ez a tó ma nemzeti kincsünk és büszkeségünk egyben. Valamennyiünket felelőség terhel és senkinek nem lehet közömbös a Gyilkostó sorsa.

Közben értesültem arról, hogy a telep villanyvilágításának megszervezésére Villamos-társaság alakult, amelyik már a terveket is elkészítette, persze itt is csupán a turbinák elhelyezése és a víztárolás szigorúan technikai megoldását tartották szemelőtt, de a tó megfiatalítása és gyógyítása már feledésbe ment. Úgy hallom, két terv van előterjesztve, Az egyik a Békás-patak kifolyására telepítené a duzzasztót és így a tó

A Gyilkostó pusztulása. 1. Valószínű határvonala képződésekor 1837-ben. 2. Ahogy az 1 : 75.000-es térkép 1900-as kiadása feltünteti. 3. Mai formája. Mérték: 1 : 25.000.

szintjének 5—6 méteres emelésével tárolná a turbinák hajtásához szükséges vízmennyiséget. A második terv az egyesült Békás-patakok alá a Pokoltorka környékére, mint nagyobb tárolási lehetőségeket adó helyre tervezi a duzzasztót, mely esetben a tó vízállásának megváltoztatása nem föltétlenül szükséges.

A telep „szépítése” körül végzett munkálatok során a még meglévő véderdős oldalakat kígyózó sétatutakkal teszik hozzáférhetővé a nagyközönség részére. Alaposan megritkítják az alig felcseperedett erdőt és a vastag mohapárnák természetes védőerdejét egy mohátlan angolparkká alacsonyítják, a betegség további súlyosbítására. Szervezés, céltudatos irányítás és szakemberek hiánya érzik meg minden ilyen intézkedésen. Ilyen fontos kérdésnél a jóhiszemű tudatlanság nem mentő, hanem súlyosbító körülmény.

Ezuton szeretném a tizenkettedik órában felhívni minden illetékes

tényező figyelmét, hogy fogjunk össze, amíg még nem késő és ne várjuk mindig a másiktól, mint kötelezettől a munka végrehajtását és az orvoslás megkezdését. A város a közbirtokosságtól mint a vízgyűjtő erdőbirtokosától várja, ugyanakkor a közbirtokosság esetleg a városra tolja a felelősséget, mert ő a tó tulajdonosa. A város erre tovább tolja a bérlő Halásztársaságra, az pedig úgy lehet, hogy a Villamostársaságra. Mi még hozzátehetjük, hogy ehhez az Országos Idegenforgalmi Hivatalnak, sőt a Fürdő Szövetségnek is sok köze van, ők is kell, hogy osztozzanak a felelőségen. De kérдем, vajjon mit szólnak mindehhez a Természetvédelmi bizottság és továbbá a Földművelésügyi, meg az Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztérium érdekelt és felelős szervei?

Hiszen felelőség-átvétel és bűnbak-keresés esetén épen elég sok mindenkire tolnak az ódiomot. Azt várjuk el valamennyien, akik aggódva szemléljük egy nemzeti kincsünk szomorú haldoklását és pusztulását, hogy minden közelről és távolról érdekelt testület, akiknek anyagi eszközök és szervezési, szak- meg irányítási lehetőségek állanak rendelkezésre, azonnal fogjanak össze és megfelelő szakemberek rendelkezésre bocsátása mellett dolgozzák ki, most rögtön, a legcélravezetőbb orvoslási tevékenységek munkatervét, költségvetését és már ezen a tavaszon kezdjük meg a munkálatokat. A természet erői és büntető keze sohasem halogat és sohasem vár, hanem a természeti törvény áthágóit és bűnözőit kéréltlenül bünteti és megbosszulja. Dr. Balogh Ernő mementóját idézem újra:

„Ne takarékoskodjunk a gyógyításnál, mert a temetés sokkal többbe fog kerülni.“

A legfontosabb munkálatok és intézkedések főbb pontjai a következők tehát:

1. A tó vízgyűjtő területének egész vidékét kiterjedően az arra illetékes erdészeti szaktényezők tervei és útasításai szerint.

2. Az így telepített erdő védőerdővé nyilvánítottassék, amelyen parkosítási, ritkítási és minden módosítást kívánó intézkedés csakis a védőerdő-gondnokság szakembereinek útasításai, tervei és felügyelete mellett végeztessék.

3. A vízgyűjtő terület patakjai és az oldalak vízfolyásai, valamint vízlevezető oldalai, amelyek hordalékot juttatnak a tóba, keresztelésekű vessző- és cementgátakkal (barage) látandók el, úgyhogy a leghevesebb felhőszakadások idején se juthasson be nagymennyiségű durva szikla-törmelék a tóba.

4. Az úszadék fától meg a hinártól való állandó tisztítás megszervezendő a pisztrángtenyésztés meg a Halásztársaság érdekeinek figyelembevételével.

5. Amennyiben a keresztgátsorok (barageok) már nem lesznek, így a gyors törmelékfelhalmozódás megszűnik, akkor lehet gondolni valamilyen megfelelő kotrógépekkel való eltávolítására a már meglévő tőzeglápnak és fenéktörmeléknek, miáltal a tó megfiatalítható.

6. A villamos üzem víztároló berendezései úgy építendőek, hogy a turbinák hajtásához szükséges technikai feltételeknek betöltésén felül, a tó megfiatalítását is szemelőtt tartsa, de ugyanakkor ne rabolja el csúf betonépítmények szembeszökő tömegével a tó és környezete természetes báját és varázsát.

Török Zoltán

HIREK

Az EKE népviseleti táncestélye, február 7-én a kolozsvári Mátyás király diákház termeiben fényes erkölcsi sikerrel és nagy érdeklődés mellett zajlott le. Az izléses modern stílusú terem az egyesület muzeum-anyagából kiválogatott himzésekkel, szöttesekkel és agyagedényekkel gazdagon volt díszítve, amivel már előre megadták a táncestély népviseleti keretéhez a külső keretet. A közönség legnagyobb része Erdély különböző magyar és székely népviseletében jelent meg s abban táncolta végig az estét, amelyet a zenekar a Himnusszal nyitott meg. Ezt követte a Székely himnusz, majd nyolc székelyruhás pár bemutatta a Hétféle (v. Hétléptű) székely tánc hét figurája közül az egyiket. Ennek az érdekes ritmusu táncnak tapsvihara közben vonult a terembe újabb nyolcifjú pár, szép kalotaszegi népviseletben és a gólyatáncot mutatták be. Mindkét tánc őszinte sikert aratott, aminek bizonyossága az is, hogy még éjfél előtt — közkívánatra — meg kellett ismételjék.

E hangulatos táncbemutató után csekefalvi Tamás Béláné Szolnok Gyula gyárigazgatóval és dr. Balogh Ernőné dr. Roska Márton egyet. tanárral megnyitották a tulajdonképeni táncestélyt, amely mindvégig fokozódó jókedvvel, de a mai időkhöz megfelelő komolysággal és fegyelmességgel folytatódott.

Az éjféli szünet után fiatal, díszmagyarba öltözött leányok attilás honvédtisztekkel nagy sikerrel mutatták be a régi magyar kuriák mulatságain divatozott finom „gyertyatáncot“.

A táncestélyen a Magyar Film Iroda a táncbemutatóról, a táncoló tömegről és a nézőközönségről filmfelvételt készített.

A népies himzésekkel, szöttesekkel és tulipános butorokkal stílusosan feldíszített színpadon az előkelőségek és a főrendezők foglaltak helyet, akik között az új hadtestparancsnokot, vitéz lófő dálnóki Miklós Béla altábornagyot, Horváth Ferenc vezérkari ezredest, vitéz szentgyörgyvári Stirling Lászlóné, Muth Mihály városi tanácsnok és neje, Dóczyiné Berde Amál, dr. Balogh Ernő egyet. tanár, az EKE elnöke és neje, Szolnok Gyula gyárigazgató és neje, dr. Roska Márton egyet. tanár, királyhelmei dr. Szentpétery Zsigmond rector magnificus és neje, dr. Gyulai Zoltán egyet. tanár és neje, dr. Borbáth Samuné, Vámszer Géza tanár, az EKE főtáncára és neje, Alexy Béla és neje, Pletkovits József és neje, vitéz Oláh József vezérőrnagyot láttuk.

A bemutató táncokat a következők táncolták:

Székely hétléptű: Biró Margit—Bartha Endre, Balla Magda—Borbély Sándor, Finta Gyöngyi—Zágoni Sándor, Gál Icu—Pinkóczy József, Kiss Erzsébet—Cseresnyés Ferenc, Kiss Mária—Barabás Mihály, Kovács Icu—Magyarósy Sándor, Sárga Iona—Vajna Zoltán.

Gólyatánc: Bokor Mária—Bere István, Kovács Gitta—Kádár István, Muth Babi—dr. Demény Gyula, Muth Icu—Máthé Gyula, Kristó Malvin—Adorján István, Kristó Rózsi—Albert Pál, Sütő Nagy Magda—Nagy Zoltán, Szakáts Mária—Veszprémi Lóránd.

Gyertyatánc: Finta Gyöngyi—Weizik Jenő, Kovács Gitta—Kovács György, Kovács Ica—Kovács Tibor, Muth Babi—Ghiczy Gábor, Muth Icu—Pál Antal, Palló Mária—Karácsonyi Pál, Sütő Nagy Magda—Tusa Gábor.

Az estély fáradhatatlan és ügyes főrendezője csekefalvi Tamás Bé-

láné és leánya **Katus** voltak, akik nemcsak a rendezés ezer gondját, a meghívásokat, a teremdíszítést, hanem még a táncok betanítását is a legnagyobb hozzáértéssel és az egyesület iránt érzett szeretettel és lelkesedéssel végezték. **V. G.**

A Turista Szövetség januári tanácsülésén. Zsembery Gyula elnök felhívta a tagegyesületek figyelmét, hogy a készülő sport-törvény értelmében ez évben meg kell változtatni nemcsak a Szövetség, de a tagegyesületek ügyvitelét is. Tanácsi határozatot hoztak, hogy a jövőben egyesületi kiküldöttek a szövetségi igazolvány kiváltására is jogosultnak kell lenni. Tehát zsidók nem is képviselhetnek egyesületeket. A tanács elismerte az EKE elsőbbségi jogát a Gyopár által újra foglalt turista forrásokhoz vezető turista útvonalakra, ezek jelzésére. Gyopár munkaterület kérelmével még foglalkozik a tanács. Elnök felhívta a turista ügyekkel foglalkozó lapok munkatársait, hogy a Szövetség tekintélye megóvására és az általános turista érdekre tekintettel jelentessék meg közleményeiket. Mert a Szövetség tekintélyének megsértése, fegyelmi vétséget eredményez. **B. I.**

A T. Szövetség februári tanácsülését nagy érdeklődés mellett tartotta. Megjelentek: Karafiáth Jenő, Cholnoky Jenő társelnökök és a tanácsstagok, egyesületi kiküldöttek csaknem teljes számban. Zsembery Gyula elnök ismertette a most megjelent: **sport-szövetségek működését szabályozó rendeletét.** Felhívta a tagegyesületeket, hogy a rendelet szellemében módosítsák alapszabályukat. Közgyűlésükön tárgyalják le és legkésőbb március első felében, a Szövetség közgyűléséig küldjék be. Tanács elvetette 14:10 arányban azt az indítványt, hogy: tagegyesületi tag felesége származását nem kell igazolni. A Turista Szövetség tisztújító közgyűlését március 17-én, vagy 24-én tartja. Ekkor fogadja el új alap-

szabályát is. Tanácsülés letárgyalta és elfogadta a Szövetség és az Aggtéleki Csepkövesbarlang Bizottság zárszámadását, költségvetését. Tanács nem is tárgyalta három felszólalónak azt az indítványát, hogy a Szövetség kérje kivonását a sport-törvény hatásköréből, az autó, ügétő, stb. sportokhoz hasonlóan. A közgyűlési jelölő bizottságot is kiküldte a Tanács. Ennek elnöke lett: Prém Lóránt, a Test. Tan. volt üv. elnöke, tagjai: Papp Dénes MTE, Rubányi Vilmos MKE, Babós Imre EKE és Faragó Ferenc BBTE a kisegyesületek részéről. **B. I.**

A sportszövetségek működési szabályrendelete. Az Országos Sportközpont most küldötte meg valamennyi országos sportszövetségnek a VKM. 239.100 sz. rendeletét, amely az egyes sportszövetségek legközelebbi közgyűlésén tárgyalni kívánt működési szabályzatnak irányelveit tartalmazza. A működési szabályzatokat az egyes sportszövetségeknek április 15-ig kell elkészíteniök és jóváhagyás végett a VKM-hez felterjeszteniök.

A most szétküldött irányelvekről szóló rendeletnek négy fejezete van. Az első fejezet az általános rendelkezéseket tartalmazza. A második a szövetségek szakegyesületeiről szól és szabályozza az egyesületek felvételi kellekeit és módzatait, valamint az egyesületek szövetségi jogait és kötelezéseit. Kimondja a rendelet, hogy annak az egyesületnek, vagy egyesület sportszakosztályának, amely a rendelet hatálybalépésekor már a sportszövetség tagja volt, 60 napon belül igazolnia kell, hogy az 1941. XV. t.c. 9. szakasza értelmében zsidónak tekintendő tagja nincs. Azoknak az egyesületeknek viszont, amelyek e rendelet hatálybalépésekor még nem tartoztak sportszövetség kötelekébe, a felvétel iránti kérelméhez csatolnia kell elnökségének oly értelmű nyilatkozatát, hogy az egyesület sportszakosztályának a fenti

törvény értelmében zsidónak tekintendő tagja nincs. Azt az egyesületet, amely ezeknek a rendelkezéseknek nem tesz eleget, fel fogják oszlatni. Kimondja továbbá a rendelet, hogy sportszövetség kötelekébe tartozó egyesület törlése vagy kizárása felett a sportszövetség tanácsa vagy elnöksége határoz. Másodfokon a szövetség közgyűlése, harmadfokon pedig véglegesen az OSK dönt. A rendelet a továbbiakban a MEFSOK és a LESOK jogviszonyát szabályozza. Kimondja a rendelet, hogy a sportszövetségeknek a tagegységeket sportteljesítményük fokozása végett minősíteni kell és a jobban minősített egyesületet a szövetségnek erkölcsi és anyagi támogatásban kell részesítenie. A rendelet harmadik fejezete a sportszövetségek intéző szerveit és azok működését szabályozza, míg a negyedik fejezet egyes rendelkezéseket tartalmaz.

Megnyílik a kolozsvári OMIH diákszálló. Magyarország legnagyobb diákszállója nyílik meg Erdély fővárosában. Rendkívül idegenforgalmi feladatot teljesít a napokban megnyíló kolozsvári turista- és diákszálló. Az OMIH mintegy 50.000 pengő költséggel rendezte be 120 ágyas diák- és turistaszállóját a Mátyás király-tér 10. sz. alatt levő Jósika-féle „lábasházban“, ahol önköltségi áron kapnak kényelmes szállást diákok, turisták, levencecsoportok, stb. Itt is, mint az ország többi OMIH-turista- és diákszállóiban a szobák díja naponta 50 fillér, az első nap 1.— P. Az új intézmény így nagymértékben megkönnyíti Erdély természeti szépségeinek és más idegenforgalmi értékeinek tanulmányozását.

Elkészült Kolozsvár idegenforgalmi prospektusa. Horváth Elek, az OMIH kolozsvári kirendeltségének vezetője elkészítette Kolozsvár első idegenforgalmi prospektusát. Az ízléses, művészi külsejű prospektus, amely magában foglalja Kolozsvár történeti, művészi emlékeit,

kulturális intézményeit, fürdő- és sportlehetőségeit, kirándulóhelyeit, stb. rövidesen nyilvánosságra kerül. A prospektust magyar, német és olasz nyelven 15.000 példányban adja ki Kolozsvár városa, az OMIH anyagi támogatásával. Itt említjük meg, hogy Kolozs vármegyeről is prospektus készül.

Országos fotókiállítást Nagyváradon 1942 május 3-tól és Újvidéken június 27—július 5. A FOTÓÉLET a Vallás és Közoktatási, valamint a Kereskedelmi és Közlekedési Miniszter urak fővédnöksége alatt országos fotókiállítást rendez. A kiállításnak öt csoportja van: 1. Kezdő fényképezők, 2. Művész fényképezők, 3. Hivatásos fényképészek, 4. Idegenforgalmi képek és 5. Vettett színeskép verseny. Ezen a fotókiállításon kerül legelőször kiírásra a hivatásos fényképezők között a Kereskedelmi Miniszter úr aranyserlege, s a vele járó: „1942. év művész fényképező mestere“ cím. A fotóegyesület 1942. versenyben pedig a „PETZVAL serleg“ és a vele járó: „Fotóélet 1942. Évi Fotókiállításának Művész Fényképező Egyesülete“. A képeket 1942 március 30-ig kell beküldeni a Fotóélet szerkesztőségébe, ahol igényelni is lehet a díjtalan pályázati felhívást Budapest, II. Margit-körút 34. Telefon 15-82-24.

A helynevek fontossága! A legtöbb lezajlott hirlapi zaj fordította a figyelmet a helynevek fontossága felé. A Székelyföldről írott s nem rég megjelent munkában a falvak leírásánál kifogásolták, hogy a fejezetirő minden (3) falunak ajándekoz ásványvizet vagy iszapforrást, amikről a helybeliek semmit nem tudnak.

Ez az a dolog, ami igen érdekes és nagyfontosságú s amiben a természetjárók segítségül lehetnek! Ugyanis köztudomású, hogy a régi világban a sóforrásokat a kincstár eltömette, monopolium lévén a só s csak egyes falvakban, régi jogszokás alapján engedték meg egy-

egy kútnak a használatát, amelyet faházikóba bezárva őrizet alatt tartottak, az Erdélyi Medence jellemző földrajzi képéhez tartoznak ezek! (A legtöbbet trágyával szennyezték össze és földdel tömték el. Legtöbbje nyomtalanul eltűnt, legfeljebb egy-egy sókivirágzásu kopasz folt mutatja a gyanus helyet.) Ép ilyen formán volt az iszapforrásokkal is (iszapvulkánok, selymékek, feneketlen iszapostavak stb.). Ezeket a tulajdonosok tömték el, mert a sós-vízre siető legelésző állatok elszüllyedtek s belepusztultak a mély iszapba. De sok helyen a borvízforrások is hasonló sorsra kerültek, mert a tulajdonosnak fájt a földjén keresztül taposott ösvény. Ha meg épen a falu közt, a belsőségén volt a borvíz, akkor jóformán a saját telkén nem rendelkezhetett s még a kapuját sem zárhatta le a borvízrejárók miatt. Így érthetően igyekezett a kellemetlen (?) kincs-től megszabadulni. (Ilyenre feljegyzést találunk 100 évvel ezelőtt, a székelyföldi borvizokról szóló ismeretéseken is. Oláhfaluról említik meg épen, hogy az egyik gazda az udvarán levő forrást betömte.)

Azonban a hivatalosan is fentmaradt, de a nagy közönség előtt rejtve levő adatokon kívül a helynevek, határmegjelölések árulnak el a legtöbbet. A sós, borvízes, selymék, feneketlen tó elnevezések fentmaradtak s ha valaki a lakosság körében az elnevezés fölött gondolkodik, meglepődve tapasztalja, hogy sok olyan név van ősidőktől kezdve forgalomban, amelyeknek az értelmét, magyarázatát nem tudja megadni. Pedig már ezeknek az elnevezéseknek az alapján több helyen sikerült az eltűntnek vélt természeti kincsünket újból feltalálni.

Igy tehát a régi helyelnevezéseknek a néprajzisták által történt gyűjtése nemcsak tudományos célt szolgál, vagy egyesek szerint érdekes keresztretjévény-fejtés számba megy az azokkal való foglalkozás, hanem természetkutatósi szempont-

ból is nagyjelentőségű. Ezért legyünk e téren is öntudatos természetjárók!

Bányai János,

Falusi székely gyermekek „Csaba Serleg“ versenye Csíkszeredán (február 1—2-án). 1. Gyergyótekerőpatak csapata. 2. Csik-Zsögöd csapata. 3. Csíkszereda csapata. 4. Csíkszentlélek csapata. A gyermekversennyel kapcsolatosan a Suta-fenyvesben sibemutatót rendeztek. Bemutatták a sísport fejlődését a legrégebb kortól napjainkig, továbbá a sioktatás rendszerét: a száraz edzést, alapállást, lesiklást, fékezést, kanyarodást, krisztiániát és az iramlendületet. Utána tréfás sielést mutattak be: Zoro és Huru, Julisné, Danibá és Rebeka sízése.

„Erdély visszatért“ serleg siver-seny február 7—8-án volt Csíkszeredán. Serlegnyertes a tavalyi nyertes Rabel Ferenc (Postás Bp) lett. Az összetett futó-ugró verseny eredménye: 1. Rabel Ferenc (Postás) futás 240 pont, ugrás 182,9 és 422 pont. 2. Szalay László (BBTE) futás 195, ugrás 203,3 és 388,3 pont. 3. Székely István (EKE Csik) futás 207,7 pont, ugrás 175,3 és 383 pont. Leghosszabb ugrás 34 méter volt.

Székelyudvarhelyen február 15-én zajlottak le a „Székely kupa“ és a Hargita-serleg vándordíjas siver-senyek. A Székely kupa verseny futó-, ugró- és műlesikló összetett versenyekből állott. E versenyen csak a székelyföldi csapatok vehettek részt. A vándorkupa verseny nyertese a gyergyószentmiklósi Sport Egyesület (Gy. S. E.) 75 ponttal. 2. a Székelyudvarhelyi Hargita Testező Egyesület (H. T. E.) 68 ponttal. 3. az Erdélyi Kárpát Egyesület Csíkszéki Osztálya (EKE, Csik) 53 ponttal. A Hargita serleg hármas csapat ugró és egyéni versenyének nyertese az Ujpesti T. E. (Ványa, Katona, Pauer) csapata 857,6 ponttal. 2. a Hargita T. E. (Soó, Jére, Návrea) 771,6 p. 3. EKE Csíkszéki Osztálya (Juhász, Nédelka, Török) 658,4 ponttal.

Rábel (Postás) nyerte az idén is az „Erdély Visszatért Serleg“-et A második napon is jól szerepeltek a székely sízők. Az „Erdély Visszatért Serleg“ versenyét szombaton és vasárnap népes és előkelő versenyzőtábor részvételével bonyolították le. Az EKE csíkszéki osztálya mindent elkövetett, hogy a versenyzők kényelmét és edzési lehetőségeit biztosítsa. A versenyeket messzemenő pontossággal és körültekintéssel, zökkenőmentesen bonyolították le.

Szombaton délután a zsigödi Kisvártetön sorakoztak fel műlesiklás-hoz a versenyzők. Országos viszonylatban is jól ismert nevek indultak. A versenyt sűrű hóhullás közepette bonyolították le az alábbi eredménnyel: 1. Szalay László (BBTE) 34 másodperc. 2. Székely István (EKE Csík) 36.1 mp. 3. Molitor Sándor dr. (MSK) 36.7 mp. 4. Imreh Béla (EKE Csík) 38.3 mp. 5. Rábel István (Postás) 38.7 mp. 6. Zárug István (GySE) 39.8 másodperc.

Vasárnap délelőtt a sutai melegdóház előtt felállított székely kapu előtt állott fel 17 futó. Változó terepen, 12 kilométeren folyt le a verseny. A verseny a következő eredménnyel zárult: 1. Sajgó Pál (GySE) 1 óra 8 my. 2. Rábel Ferenc (Postás) 1 óra 1 p. 17 mp. 3. Mucsi József (Postás) 1 óra 4 p. 30 mp. 4. Székely István (EKE Csík) 1 óra 5 p. 53 mp. 5. Rieth II. (GySE) 1 óra 7 p. 31 mp. 6. Szalay István (BBTE) 1 óra 7 perc 47 másodperc.

Délután nagy tömegek indultak a sutai si-sánc felé. Három óra tájban nagy érdeklődés mellett, kicsit

tapadó hóban indultak a versenyzők. A hóviszonyok természetesen befolyásolták az eredményeket. Egy próbaugrás után három versenyugrás eredményéből számították ki a végeredményt és a helyezést: 1. Szala László (BBTE) 31, 32, 33 méteres ugrásokkal, 314 pontszámmal. 2. Nava László (Hargita) 29, 29, 30 méteres ugrásokkal, 285 pontszámmal. 3. Rábel Ferenc (Postás) 28, 22 és fél, 28 méteres ugrásokkal, 276 pontszámmal. 4. Török János (EKE Csík) 27, 27, 27 és félméteres ugrásokkal 275 pontszámmal. 5. Székely István (EKE Csík) 25, 25, 26 és félméteres ugrásokkal, 265 pontszámmal. 6. Nedelka János (EKE) Csík) 22, 23 és fél, 23 méteres ugrásokkal, 241 pontszámmal.

Az ugróversenyekkel kapcsolatosan meg kell jegyeznünk, hogy 34 méteres ugrások is voltak, de a síket fogta a hó s így sok bukás volt, ami az eredményeket nagyban befolyásolta.

Végeredményben az „Erdély Visszatért Serleget“ — összesített eredmény alapján — Rábel Ferenc, Postás Sportegylet, Budapest nyerte, illetőleg védte meg 422 egész 9 tized ponttaránnyal. A tavalyi versenyek alkalmával első ízben is Rábel szerezte meg a serleget.

A serleget Székely Géza, az EKE csíkszéki osztályának síszakosztályvezetője ünnepélyes külsőségek között, jelképesen nyújtotta át (a serleg még nem készült el) az Európa-étterem helyiségében.

Székely megemlékezett a sízés fontosságáról s kérte a megjelenteket, hogy a jövőben is ilyen szép

számmal vegyenek részt a versenyeken.

Karsay Sándor dr. törvényszéki elnök, az EKE elnöke, az egyesület, Szász Gergely polgármester pedig a város nevében üdvözölte a versenyzőket.

IRODALOM

Délvidéki Szemle címen új tudományos havi folyóirat indult Szegeden 1942 januárjában. A magyarság kutatásnak már sok lapja van, a Délvidéki Szemle az új területgyarapodással szervesen csatlakozik a régebbiekhez és feladatául tűzte ki a visszatért Délvidéknek táját, népét, kultúráját a történelmi múltban, a jelenben és a jövőben bemutatni olvasóinak. A Délvidéki Szemlét Koltay-Kastner Jenő és Sándor István szerkesztik, de a munkatársak között még sok felkészült tudóst, művészt és írórt találunk.

A Délvidéki Szemlét a szegedi egyetem barátainak egyesülete adja ki és megrendelhető évi 10 P-ért Szegeden, Szellő u. 1. sz.

A **Földgömb** januári száma Kéz Andor dr.-tól „A havasi szigetek“, Baktay Ervin dr.-tól „India földrajzi helyzetének hatásai“ és Geleta Józseftől „Singapore“ városról szóló értékes cikkeket hozza le.

A **Természet** című folyóirat januári száma „Gyűjtőkiránduláson a Gutin hegységben“ címen Wagner János dr. cikkét hozza, mely mint egy erdélyi vonatkozású tanulmányi kirándulás leírását és az ezzel kapcsolatos gyűjtőmunka eredményeit tárgyalja. Schweitzer András dr. „Szibériai tundrás tájakon“ címen írt cikket e számba.

A februári számba Nadler Henrik „Télen a vadaskertben“ címen, Láposi Jenő „Széchenyi István a lótenyésztésről és a falkavadászatról“ címen írt cikket, továbbá folytatódik Eugen Eisenmann „Fekete emberek, fehér hegyek“ című leírása. Rövid közlemények és Állatkerti hírek egészítik ki a lap februári számát.

Turisták Lapja januári száma két erdélyi vonatkozású cikket hozott. Így Czekeliusz Günthernek világháborús visszaemlékezéseit a Gyilkostó melletti Kisbékásszorosban végzett turájáról, továbbá dr. Kessler Hubert szakszerű cikkét „Erdélyi barlangfeltárásokról (a vársoukolyosi és az esküllői forrásbarlangokról.)

Turista testvérek! Pártoljuk egymást!

Magyar díszruhákat,
férfiruhákat, sportöltönyöket, viharkabátokat, szakszerűen készít

SZÉKELY JÓZSEF

E. K. E. tag szalonja Kolozsvár, Unió-u. 2, I. emelet,
az EKE volt helyiségében.

E. K. E. tagoknak a szabott árakból 10% kedvezményt ad.

Az EKE csíkszéki osztályának bélyege. Ennek jövedelméből épül az „Uz Bence“ menedékház a Hargitán. A bélyeg 1 és 5 pengős kiadásban jelent meg. Minden bélyeg megvásárlásával egy téglát adunk az épülő menedékházhoz. A bélyeg megrendelhető az EKE titkárságánál Kolozsvár, Mátyás-utca 6. szám alatt.

KELETIÚJSÁG

Friss,

szinvonalas,

megbízható!

POMPÁS SZÖVEGKÖZTI KÉPEK

SPORT felszerelési, ruházati

cikkek legnagyobb választékban

CSEGEZY ANTAL

sport-szaküzletében

Kolozsvár, Unió-utca 24. szám.

Jöjjön el

könyv-
nézőbe!

Kolozsvár,
Mátyás király-tér

8

TELEFON:
15-98.

MINERVA

KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS

Füzetek	A „Mefhosz” könyvkiadóvállalat
Térképek	Studium R. T.
Tankönyvek	Stádium Sajtóvállalat
Írószerek	Turul Könyvkiadó
Rajzszerek	Kir. Magyar Egyetemi Nyomda
Dívatlapok	Magyar Természettudományi Társulat
Folyóiratok	Magyar Természettudományi Közlöny
Szakkönyvek	Magyar Tudományos Akadémia
Kották	összes könyvei kaphatók.

Minden, ami
új,
szép, jó
és
olcsó!!

SZABAD
VÁLOGATÁS

Természetjáró testvérek!

Turista-, sí-, sport-, valamint bármilyen
férfi ruhákat jól és olcsón készít és
EKE tárcáknak 10% engedményt ad

Petkes úriszabósága

Kolozsvár, Mátyás király-tér 22.

BALÁZS ERNŐ

tagtársunk

modernül felszerelt FÉNYKÉPÉSZETI SZAK-
ÜZLETÉBEN minden cikk állandóan kapható.
Legújabban

elektromos cikkek és rádió-osztállyal

bővítette ki üzletét

Kolozsvár, Unió-utca 12. - Telefonszám: 36-63.